

**ústav pro studium
totalitních režimů**

Čj.: USTR 9-12/2019
PID: USTRX001NBNF

Praha, ^{24.1.}..... 2020
Počet stran: 6

Zápis z 12. jednání Rady Ústavu pro studium totalitních režimů

Datum a místo zasedání: 17. 12. 2019, 10 hod., nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha 3

Rada Ústavu: František Bublan, Karel Černý, Jiří Junek, Jiří Liška, Martin Palouš, Eduard Stehlík

Ústav pro studium totalitních režimů: Zdeněk Hazdra, Ondřej Matějka, Michael Pelíšek

Archiv bezpečnostních složek: Světlana Ptáčnicková

Zápis vyhotovila: Lucie Holcmanová

Omluveni: Daniel Dušek

Program jednání:

1. **Schválení programu**
2. **Verifikace zápisů z 11. jednání**
3. **Plán činnosti pro rok 2020**
4. **Různé**

Místopředseda Rady Ústavu pro studium totalitních režimů J. Junek všechny přivítal a zahájil v 10:05 hod. 12. jednání Rady ÚSTR v roce 2019.

Ad 1) Schválení programu

Usnesení: Program byl schválen v navrženém znění
Hlasování: 6 pro (jednomyslně)

Ad 2) Verifikace zápisů z 11. jednání

Usnesení: Zápis z veřejného 11. jednání byl schválen v předloženém znění

Hlasování: 6 pro (jednomyslně)

Usnesení: Zápis z neveřejného 11. jednání byl schválen v předloženém znění

Hlasování: 6 pro (jednomyslně)

Ad 3) Plán činnosti pro rok 2020

E. Stehlík požádal Z. Hazdru o představení plánu činnosti pro rok 2020.

Z. Hazdra představuje plán činnosti Ústavu pro rok 2020, který obsahuje informace o všech připravovaných akcích, výstupech a aktivitách na příští rok. Struktura plánu je stejná jako v minulém roce. Odráží jednotlivé pilíře činnosti v oblasti výzkumu, vzdělávání, popularizace, digitalizace, informace o rekonstrukci a v závěru ediční plán. Příští rok se chystáme dokončit některé výzkumné projekty a s nimi související výstupy. Zmiňuje monografii z projektu Proměny vězeňství v českých zemích v letech 1965–1992 a kolektivní monografii z projektu Československá justice 1948–1989 a její role při trestněprávní perzekuci odpůrců režimu. Jeden z podstatných faktorů ovlivňující plán činnosti je rozpočet, který je po několika letech z hlediska prostředků na běžnou činnost o něco nižší. Na základě toho je v plánu trochu méně konferencí, výstav i knižních výstupů. Pro další směřování výzkumné činnosti jsou důležité výsledky evaluace. S jejími výsledky budou zaměstnanci i Rada seznámeni na jaře. Úkolem vedení Ústavu bude vyhodnotit závěry a doporučení implementovat do dalšího vědeckého rozvoje, tak aby Ústav byl konkurenceschopný vůči ostatním vědeckým pracovištím. Plán činnosti nezapomíná na prohlubování spolupráce s domácími i zahraničními partnery. Zmiňuje mezinárodní konferenci věnovanou projektu Poslední adresa na ministerstvu zahraničí pod záštitou ministra Petříčka, kde se setkají zástupci z Evropy i Spojených států Amerických, kteří se věnují oběťm totalitních režimů. Ústav je nositelem a garantem tohoto projektu v České republice. Na podzim též proběhne mezinárodní vzdělávací konference Fórum Dějiny ve veřejném prostoru. Stranou pozornosti nezůstanou ani projekty s kulturně-společenským přesahem. Stále pokračuje spolupráce s Plzeňskou filharmonií. Ústav opět chystá řadu nových výstav a desítky výstavních repríz. Jedna z hlavních výstav bude k problematice centralizačních a internačních klášterů v českých zemích 1950–1960. Velmi výraznou událostí bude zasedání Evropské sítě úřadů spravující písemnosti komunistických tajných policí. Příští rok přebíráme předsednictví. Jedná se o uskupení, kde jsou členy jak ÚSTR, tak ABS. Letos se vedení účastnilo výročního zasedání v Bratislavě, kde převzalo pomyslnou štafetu, a příští rok připravíme setkání zástupců z členských či pozorovatelských institucí z 12 států Evropy v Praze. Rekonstrukce představuje z provozně ekonomického hlediska nejobtížnější úkol a věříme, že bude postupovat dle harmonogramu, aby ústav společně s archivem měly po roce 2021 vyhovující zázemí. Zaměřujeme se na digitalizaci dokumentů ve spolupráci s institucemi, které spravují materiály důležité pro naše soudobé dějiny a zaslouží si být zpřístupněny širší veřejnosti, například ve spolupráci s Národním muzeem, kde pokračuje digitalizace z archivu rádia Svobodná Evropa. Úzce spolupracujeme s ABS, který má svou digitalizaci, ale i tam vypomáháme a chystá se digitalizace kartotéky spolupracovníků německých bezpečnostních složek. Plán činnosti byl řádně projednán a připomínkován Vědeckou radou.

E. Stehlík připomíná výročí 75 let od konce druhé světové války.

M. Palouš vznesl připomínky ohledně evaluace. Plán činnosti byl vytvořen před koncem evaluace a není upraven dle výsledků samotné evaluace. Nesouhlasí s větou „průběh této druhé fáze se však zkomplikovala a celá druhá fáze hodnocení musela být zahájena znovu“ a obává se, že nebude vysvětlen důvod tohoto počínu a bude s tím mít metodologický problém. Dále mu některá témata z plánu přijdou nevhodná pro Ústav.

F. Bublan má technickou poznámku, zda by plán činnosti mohli radní příště dostat v tištěné podobě. Reaguje na připomínky M. Palouše. Zásadní otázka je, zda jít po dílčích událostech nebo udělat srovnání všech událostí. Neztracoval by popis dílčích skutků, ale je třeba to zasadit do té doby.

E. Stehlík souhlasí s oběma názory, že je třeba zkoumání nových témat a z drobných dílčích studií vznikají velké projekty. Na druhou stranu má pocit, že si každý historik píše téma, které chce on, a ne, které se mu přidělí. Viděl by využívání mladých nových historiků k bádání na drobných tématech, která budou následně použita ve velkých projektech. Nelíbí se mu některá témata, například sakrální stavby.

M. Palouš zmiňuje pozitivní projekt, a to o Chartě, na který se těší, a je zvědav, jak bude vypadat. Ale z chartistických kruhů si ztěžují, že ÚSTR se o Chartu 77 málo zajímá.

K. Černý se ptá, zda se nějaký projekt zastavil nebo je omezen odchodem některých historiků.

E. Stehlík vznesl dotaz ohledně J. Kalouse, o kterém se mu doneslo, že by měl opustit ústav.

O. Matějka reaguje na připomínky radních. Evaluace bude hotova v polovině února. V plánu činnosti nejsou rozebrány důvody zpoždění evaluace, neboť je to plán na příští rok. Konkrétní vysvětlení budou ve Výroční zprávě za rok 2019. K celkové debatě o zaměření činnosti Ústavu dodává, že by projekty mohly uspořádány jinak, ne podle abecedy, ale podle svého tematického zaměření. Díky tomu pak bude zřejmé, že se klíčovými úkoly, jako je výzkum represivních aparátů nebo jejich obětí, Ústav věnuje většinově. J. Kalous si zažádal o snížený úvazek. Co se týče personálního poklesu, tak se týkal hlavně projektu pana Cholínského, který rukopis prý dodá, ale jelikož již není zaměstnanec, nemáme nad tím žádnou kontrolu.

E. Stehlík se ptá, jak moc ovlivňuje snížení finančních prostředků chod Ústavu. O. Matějka vysvětluje rozdělení rozpočtu. Jedná se o tři části, a to mzdové, kapitálové a běžné, přičemž běžné tvoří zhruba 20 mil. ročně. Tato částka je i po krácení nominálně stejná jako v roce 2019. Potíž je, že už v roce 2018 byla krácena mezirezortním rozpočtovým opatřením na vládní projekty o cca 5 mil. Kč. Od té doby se nám podařilo udržet nominálně stejný rozpočet na běžnou činnost, ale máme méně v tzv. nespotebovaných nárocích. Rezervy, které jsme vytvořili, se v roce 2019 dočerpaly, nyní tedy nemáme rezervy, které by se daly přečerpat do dalšího roku. Na reálnou činnost máme ve výsledku tedy cca o 2 mil. méně. Běžná činnost zahrnuje provozní náklady, například nájem, ale i prostředky na vydávání publikací, pořádání výstav atd. Snažíme se, aby se to projevovalo co nejméně, na situaci reagujeme různými způsoby. Při vydávání publikací využíváme koedice, v projektech usilujeme o granty. Výstavy děláme ve spolupráci s partnery. Omezení nějaké je, například v edičním plánu. U konferencí bude velká zátěž v podobě zajištění zázemí, ubytování a pohoštění v rámci výročního zasedání Evropské sítě. Letos jsme měli rozpočet pod kontrolou, jen to vyžaduje zvýšený a velmi detailně dohled. Z. Hazdra uvádí konkrétní příklad, jak se snažíme reagovat na finanční situaci, např.

ministerstvo zahraničí nám na konferenci Poslední adresa poskytne zdarma sál, zajistí tlumočení či pohoštění. Ústav se bude podílet hlavně organizačně.

E. Stehlík se ptá na nájem v Domě Radost. Z médií má informaci, že majitel má s budovou velké plány. M. Pelíšek vysvětluje situaci. Smlouvu máme do konce roku 2021. Kdyby v rámci rekonstrukce budovy ústavu vzniklo zdržení, tak by nebyl problém nájem o pár měsíců prodloužit. Z. Hazdra dodává, že mluvil se zástupci majitelů, a ti chystají projekt v horizontu 5 let.

J. Liškovi schází nadstavba v plánu činnosti, který je strukturou každý rok stejný. Uvítal by tam bod různé, ve kterém by byly popsány aktivity, které jsou nad rámec Ústavu. Nebádat a nevydávat jen publikace, ale dělat i praktické kroky, které by společnost posunuly kupředu. Dlouhodobě se bavíme, že mladí lidé nemají základní znalosti z novodobé historie. Chtěl by, aby Z. Hazdra navštívil významné senátory, poslance, ministra školství a snažil se vytvořit skupinu, která tuto oblast posune kupředu pomocí vzdělávacích programů. V Praze vzniká nové muzeum totality. Již před lety mělo jít vedení Ústavu za primátorem Prahy a říct, že chybí muzeum totality a pojdme ho společně vybudovat.

M. Palouš souhlasí s názorem J. Lišky. Dále se vrací k evaluaci, stále neví, kdo byl jmenován do nové komise, postrádá bližší komunikaci s Vědeckou radou atd.

E. Stehlík podotýká, že když vznikl Ústav, tak on řekl tehdejšímu řediteli Žáčkovi, že chybí muzeum. Nemuseli bychom si půjčovat předměty na výstavy. Mohlo to být celkově prospěšné pro Ústav, neboť se mohl prezentovat tím, že má vlastní muzeum.

F. Bublan reaguje na J. Lišku a jeho pohled na historiky a spolky, které působí nezávisle na institucích. Ústav je svázán zákonem, pravidly a předpisy. Historik, který nespadá úplně pod instituci, je zajímavější pro ostatní. J. Junek reaguje ve stejném duchu. Je velký rozdíl mezi státním a soukromým sektorem. Dále reaguje na M. Palouše a evaluaci. Myslí si, že je v pořádku, že do toho Rada nezasahuje a pak dostane konečný výsledek.

Z. Hazdra, co se týče evaluace, připomíná, že v září proběhlo zasedání Rady, kterého se účastnili zástupci Vědecké rady i Hodnotící komise. Rada dostala zevrubné informace od všech relevantních osob zainteresovaných na evaluaci a seznam členů druhé Hodnotící komise, která provedla druhou fázi a připravuje závěrečnou zprávu a výsledky. Do plánu činnosti tuto informaci zahrnul z důvodu doporučení pro řízení této instituce. Celá evaluace probíhá podle modelu a vzoru Akademie věd. Ohledně plánu činnosti zdůraznil, že jsme opravdu instituce, se všemi plusy a mínusy, které to obnáší. Plán je koncipován dle dvou kritérií. Zaprvé se jedná o zákonné povinnosti, které musíme plnit, určují strukturu plánu, a proto se neliší od minulých let. Zadruhé podobu plánu ovlivňují koncepce vědeckého zaměření, popularizační a vzdělávací činnosti. Tyto dokumenty konkretizují a rozvádějí priority vyplývající ze zákonného zadání, které před lety schválila Rada Ústavu. Plán činnosti se proto řídí těmito hlavními prioritami. Všechny aktivity vedení nejdou vepsat do plánu činnosti. Vedení se snaží aktivně spolupracovat s institucemi a spolky. Zmínil smutnou zprávu, že letos zemřel pan Řeřicha, otec festivalu MeneTekel, okamžitě psal paní Řeřichové a nabídl jí spolupráci na dalším ročníku. S panem Kasáčkem spolupracuje O. Matějka. Budeme podepisovat memorandum ve snaze vytvořit expozici a pietní místo v prostorách Cejlu v Brně. Z. Hazdra je též v kontaktu s ministrem zahraničí Petříčkem. Máme od něho značnou podporu v našich aktivitách. Například obdržel dopis, který nám dává podporu při jednání v archivech na Ukrajině a v Rusku. Zmíněný dopis dostali i naši diplomaté působící na Ukrajině a v Rusku, aby badatelům ÚSTR vyšli vstříc při jejich výzkumných pobytech. O. Matějka dodává k evaluaci, že komisi

nominuje Vědecká rada. Seznam členů komise dostala Rada v září emailem včetně jejich životopisů. Evaluace hodnotí dosažený stav kvality výzkumné činnosti. Bude obsahovat doporučení do budoucna. V polovině února by měla být zpráva hotova. Následovat bude prezentace pro zaměstnance a pro Radu. Na základě zprávy, výsledků a debat na prezentacích vznikne plán, na co se do budoucna na základě evaluace zaměřit. Plán je určen zejména pro Vědeckou radu, která je garantem toho procesu evaluace. Přelom března duben se tento plán projedná s Vědeckou radou a posléze závěry budou znovu diskutovány se zaměstnanci a prezentovány Radě. Celé by se to mělo stihnout do konce června 2020. O. Matějka reaguje i na neaktivitu vedení. Aktivita je velká hlavně s neziskovým sektorem, kde si však musíme hlídat roli, abychom nebyli příliš dominantní. Jelikož jsme pražská instituce, tak v regionech jsme i nejsme vítáni. V Moravském Krumlově jsme domluveni na stále expozici k diktaturám 20. století s pracovním názvem Laboratoř diktatury. Dále reaguje na připomínku J. Lišky ohledně vzdělávání, ve kterém je Ústav maximálně aktivní jak ve vztahu k Ministerstvu školství tak i směrem ke školám, vlivná by měla být nová, moderní učebnice dějepisu, kterou Ústav připravuje ve spolupráci s nakladatelstvím FRAUS. Podrobněji můžeme probrat s V. Ripkou na chystané exkurzi v oddělení vzdělávání. Na závěr zmínil ještě spolupráci s Radou vlády pro romské záležitosti na vzniku studie o romském majetku, který jim byl zabaven během války.

J. Liška reagoval tím, že je překvapen, kolik toho Ústav v této věci dělá a mrzí ho, že ví zhruba o čtvrtině z toho. Byl by rád, aby vedení Ústavu v bodu různé při jednáních Rady o těchto iniciativách více mluvilo.

Z důvodu rozsáhlosti plánu činnosti se Rada dohodla, že o něm bude hlasovat na příští zasedání. Přípomínky mohou radní posílat do 12. ledna 2020, aby mělo vedení čas je zpracovat.

Ad 4) Různé

M. Palouš věnoval řediteli knihu „Cikánský baron jsem já“ od Emila Ščuky a pozval je na prezentaci knihy v knihovně Václava Havla. Podotýká, že mu romské téma v činnosti Ústavu připadá důležité.

F. Bublan doporučuje rozhovor na DVTV s Jaroslavem Pinkasem.

J. Liška se ptá na knihu „Čekisté“. O. Matějka reaguje, že ÚSTR měl zájem na vydání knihy, ale podmínky spolupráce byly nepřijatelné, a tak knihu nakladatelství Academia vydala sama.

J. Lišku zajímá policejní akce, která proběhla nedávno v budově Dům Radost. Z. Hazdra zopakoval informace, které již radním zaslal prostřednictvím e-mailu. Policie si přišla pro dokumenty k rekonstrukci v návaznosti na rok a půl staré trestní oznámení.

O. Matějka zjišťuje, jaký bude postup ohledně jednacího řádu. Rada přes původní záměr o novém znění jednacího řádu per rollam nehlasovala. Následně dal E. Stehlík hlasovat o zařazení nového bodu do programu jednání: 5. Změna jednacího řádu.

Usnesení: Změna programu 12. jednání rady, do programu se doplňuje bod 5. Změna Jednacího řádu

Hlasování: 6 pro (jednomyslně)

Nový program jednání:

1. Schválení programu

2. Verifikace zápisů z 11. jednání
3. Plán činnosti pro rok 2020
4. Různé
5. Změna Jednacího řádu

Ad 5) Změna Jednacího řádu

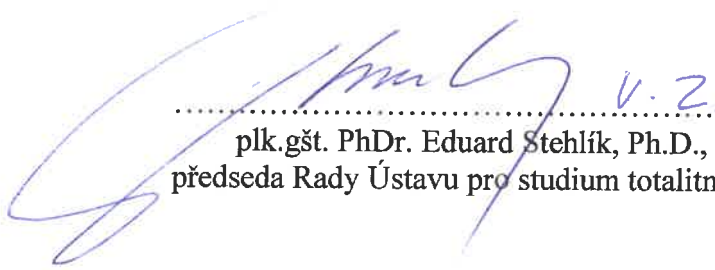
Usnesení: Jednací řád Rady ÚSTR se mění, tak jak byl rozeslán dne 27. 11. 2019 členům Rady ÚSTR M. Pelíškem. Změna oproti stávajícímu Jednacímu řádu spočívá v tom, že zvukové záznamy z jednání nebudou zveřejňována na webu ÚSTR.

Hlasování: 6 pro (jednomyslně)

Nově schválený jednací řád byl podepsán E. Stehlíkem.

E. Stehlík v 11:30 ukončil 12. jednání v roce 2019 a všem popřál krásné a klidné svátky.

1. jednání Rady Ústavu v roce 2020 se uskuteční dne 24. 1. 2020 v 10 hod. v budově Ústavu pro studium totalitních režimů na nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha 3.

.....
plk.gšt. PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA
předseda Rady Ústavu pro studium totalitních režimů